

Bruxelles, 3.12.2020
COM(2020) 790 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

privind Planul de acțiune pentru democrația europeană

Uniunea Europeană nu înseamnă doar partide și politică, norme și reglementări, piețe și valute. În ultimă instanță - și mai presus de orice - este vorba despre oameni și aspirațiile lor. Despre oameni care se ajută unii pe alții. Pentru libertatea lor, pentru valorile lor, pur și simplu pentru un viitor mai bun.

Președinta Comisiei, Ursula von der Leyen, 27 noiembrie 2019

1 INTRODUCERE

Democrația, statul de drept și drepturile fundamentale reprezintă temelia pe care se sprijină Uniunea Europeană. Democrația este o valoare europeană de bază și o condiție prealabilă pentru aderarea la UE. Cetățenii UE consideră că democrația, drepturile omului și statul de drept alcătuiesc bunul cel mai important al Uniunii¹.

Democrația le permite cetățenilor să contureze legi și politici publice la nivel european, național, regional și local. Este nevoie de garanții, de verificări și de echilibre, dar și de instituții care își îndeplinesc rolurile și respectă regulile dezbaterii democratice pluraliste. Pentru ca participarea să fie semnificativă, cetățenii trebuie, de asemenea, să poată formula puncte de vedere proprii - ei ar trebui să își poată exprima opțiunile electorale într-un spațiu public în care pluralismul opiniilor se manifestă în mod liber și în care presa liberă, mediul academic și societatea civilă contribuie la stimularea unei dezbateri deschise, fără intervenții răuvoitoare, interne sau externe. Democrația nu poate prospera decât într-un climat în care libertatea informației și libertatea de exprimare sunt ambele susținute, în conformitate cu Carta drepturilor fundamentale, permițând tuturor să își exprime opiniile, indiferent dacă acestea sunt critice față de guverne și de cei aflați la putere.

Democrația nu poate fi considerată ceva ce vine de la sine - ea trebuie să fie promovată în mod activ și apărată. Ultima perioadă a arătat o reapariție a angajamentului politic popular și o participare sporită la alegeri, dar, la fel ca în multe părți ale lumii, democrația din UE și din statele sale membre se confruntă cu provocări: extremismul în creștere și polarizarea, precum și perceperea unei anumite distanțe între oameni și reprezentanții lor aleși². Sistemele și instituțiile noastre democratice au fost atacate din ce în ce mai mult în ultimii ani³. Integritatea alegerilor a fost amenințată, mediul în care își desfășoară activitatea jurnaliștii și societatea civilă s-a deteriorat și au fost observate eforturi concertate pentru răspândirea de informații false și înșelătoare și pentru manipularea alegătorilor, inclusiv de către actori străini. Chiar libertățile pe care ne străduim să le susținem, precum libertatea de exprimare, au fost folosite în unele cazuri pentru a înșela și a manipula. Pandemia de COVID-19 a evidențiat aceste provocări: măsurile excepționale de urgență luate pentru a

¹ Eurobarometrul special 479 privind Viitorul Europei (octombrie-noiembrie 2018). Menționat de 34 % dintre respondenți, aceste teme depășesc, ca nivel de preocupare, puterea economică, industrială și comercială (31 %) și nivelul de trai al cetățenilor UE (25 %).

² A se vedea, de exemplu, raportul *The Global State of Democracy 2019* (Situația democrației pe glob), (2019), International Institute for Democracy and Electoral Assistance (Institutul Internațional pentru Democrație și Asistență Electorală).

³ Orientările politice ale președintei von der Leyen's, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_ro.pdf.

aborda această criză fără precedent în domeniul sănătății publice au afectat procesul politic și, în unele locuri, au stârnit îngrijorări cu privire la impactul asupra democrației⁴.

Prezentul Plan de acțiune pentru democrația europeană are scopul de a consolida reziliența democrațiilor UE în fața provocărilor, abordând domeniile în care sistemele și cetățenii noștri prezintă cele mai mari vulnerabilități. Această activitate trebuie efectuată la nivelul UE și la nivel național, cu respectarea deplină a drepturilor și libertăților fundamentale consacrate în tratate și în Carta drepturilor fundamentale, precum și în normele naționale și internaționale privind drepturile omului.

În același timp, UE nu se preocupă doar de protejarea democrației în interiorul granițelor sale, ci, pe măsură ce crește presiunea asupra democrației, a statului de drept și a drepturilor omului la nivel mondial, Uniunea lucrează activ pentru a proteja, a inspira și a sprijini democrațiile din întreaga lume⁵. Dificultățile legate de exercițiul democratic sunt prezente la nivel mondial, iar democrațiile lumii au un interes comun de a colabora pentru abordarea acestora. La nivelul UE, acest lucru necesită o abordare coerentă între acțiunile interne și externe. Modul în care ne dezvoltăm și susținem fundamentele democratice în Uniune și în statele membre are impact asupra forței acțiunii noastre externe. Prin acest plan de acțiune, Comisia propune un răspuns centrat în jurul drepturilor și libertăților individuale, al transparenței și al responsabilității, care ar putea servi, de asemenea, drept exemplu de abordare a acestor provocări mondiale la adresa democrației și drept bază pentru construirea parteneriatului cu democrații fondate pe aceleași idei.

Transformarea digitală a democrațiilor noastre

Revoluția digitală a transformat politica democratică. Campaniile politice se derulează acum nu doar la ușa cetățenilor, pe panouri, unde radio sau ecrane TV, ci și online. Acest lucru le oferă actorilor politici noi oportunități de a ajunge la alegători și creează, de asemenea, noi oportunități de implicare civică, facilitând accesul la informații și participarea la viața publică și la dezbaterile democratice pentru anumite grupuri - în special pentru tineri.

Cu toate acestea, creșterea rapidă înregistrată de campaniile și de platformele online a condus și la apariția unor noi vulnerabilități și a făcut mai dificilă menținerea integrității alegerilor, asigurarea unei prese libere și pluraliste și protejarea procesului democratic împotriva dezinformării și a altor manipulări. Digitalizarea a făcut să apară noi modalități de finanțare a actorilor politici din surse necontrolate, atacurile cibernetice pot viza infrastructura electorală esențială, jurnaliștii se confruntă cu hărțuire online și discursuri de incitare la ură, iar informațiile false și mesajele polarizante se răspândesc rapid prin intermediul platformelor de comunicare socială, ca și prin campanii coordonate de dezinformare. Impactul unora dintre aceste acțiuni este amplificat prin utilizarea unor algoritmi opaci, controlați de platforme de comunicare utilizate pe scară largă.

Culturile noastre democratice europene, în toată diversitatea lor, se află în fața provocării reprezentate de transformarea digitală. Garanțiile existente pentru a asigura transparența și

⁴ Comisia de la Veneția (2020), raport intermediar privind măsurile luate în statele membre ale UE ca urmare a crizei provocate de pandemia de COVID-19 și impactul acestora asupra democrației, a statului de drept și a drepturilor fundamentale (adoptat la 8 octombrie 2020).

⁵ Comunicare comună către Parlamentul European și Consiliu *Planul de acțiune al UE privind drepturile omului și democrația 2020-2024* (JOIN/2020/5 final, 25 martie 2020), care reafirmă angajamentul UE de a promova și a proteja democrația la nivel mondial.

paritatea resurselor și a timpului de difuzare în cursul campaniilor electorale nu sunt concepute pentru mediul digital. Eficacitatea instrumentelor de campanie online este amplificată prin combinarea datelor cu caracter personal și a inteligenței artificiale cu stabilirea de profiluri psihologice și cu tehnici complexe de micro-direcționare⁶. Unele dintre aceste instrumente, precum prelucrarea datelor cu caracter personal, sunt reglementate de legislația UE. În schimb, altele sunt în prezent guvernate în principal de condițiile de furnizare a serviciului ale companiilor respective și pot, de asemenea, să eludeze reglementările naționale sau regionale prin utilizarea din afara jurisdicției electorale. Îngrijorarea cu privire la transparența și la responsabilitatea platformelor online se adaugă la provocarea reprezentată de asigurarea respectării normelor. Platformele online pot avea activități de tip mass-media de știri și pot acționa drept controlori ai fluxului de informație pentru știrile online, fără a fi supuse aceluiași norme naționale și standarde profesionale.

Consolidarea rezilienței democratice

Prezentul plan de acțiune se adresează instituțiilor UE, guvernelor și parlamentelor naționale – care au responsabilitatea principală de a asigura buna funcționare a democrației –, precum și altor autorități naționale, partide politice, mass-mediei și societății civile și platformelor online. În condiții de respectare deplină a competențelor naționale, acesta stabilește un cadru consolidat de politică al UE și măsuri specifice pentru:

- promovarea unor alegeri libere și corecte și a unei participări democratice puternice;
- sprijinirea mass-mediei gratuite și independente; și
- combaterea dezinformării.

O democrație sănătoasă se bazează pe implicarea cetățenilor și pe o societate civilă activă, nu doar în perioada alegerilor, ci în permanență. Cetățenii implicați, informați și abilitați sunt cea mai bună garanție pentru reziliența democrațiilor noastre. În planul de acțiune se pune un accent puternic pe abilitarea cetățenilor și a societății civile pentru a contracara amenințările⁷.

2 PROTEJAREA INTEGRITĂȚII ALEGERILOR ȘI PROMOVAREA PARTICIPĂRII DEMOCRATICE

Numărul mare de alegători care au participat la ultimele alegeri în întreaga UE demonstrează că cetățenii rămân încrezători în puterea urnelor ca instrument pentru a-și exprima opinia și de a-i responsabiliza pe reprezentanții lor. În același timp, platformele de comunicare socială reprezintă unul dintre canalele prin care se încearcă manipularea opiniei publice,

⁶ Comisia Europeană, Centrul Comun de Cercetare (2020), *Technology and democracy: understanding the influence of online technologies on political behaviour and decision-making* (Tehnologia și democrația: înțelegerea influenței tehnologiilor online asupra comportamentului politic și a procesului decizional).

⁷ Planul de acțiune s-a bazat pe o consultare publică ce a demonstrat o amplă recunoaștere a riscurilor de ingerință în democrația UE și a necesității unei acțiuni specifice atât în mediul online, cât și offline. Raportul este disponibil la adresa: https://ec.europa.eu/info/files/report-public-consultation-european-democracy-action-plan-edap_ro

descurajarea participării la alegeri și punerea la îndoială a integrității proceselor electorale. Au fost documentate și încercări de ingerință străină⁸.

Menținerea democrației necesită acțiuni mai hotărâte pentru protejarea proceselor electorale, păstrarea dezbaterii democratice deschise și actualizarea garanțiilor în lumina noilor realități digitale. Democrația înseamnă numeroase practici participative, angajament civic și respectarea standardelor democratice și a statului de drept, aplicate pe tot parcursul întregului ciclu electoral.

⁸ De exemplu, dovezile culese în perioada alegerilor pentru Parlamentul European din 2019 au evidențiat o activitate continuă de dezinformare a unor surse rusești care urmăreau să intervină în procesul electoral (*Raport privind punerea în aplicare a Planului de acțiune împotriva dezinformării* [JOIN(2019) 12 final, 14.6.2019]. Raportul privind alegerile pentru Parlamentul European din 2019 [COM(2020) 252 final] a concluzionat ulterior că au fost raportate atacuri cibernetice izolate, s-au primit reclamații legate de protecția datelor și alte aspecte referitoare la alegeri, dar că nu a fost identificat un efort ascuns, coordonat la scară largă, de ingerință în alegeri.

2.1 Transparența reclamelor și a comunicării politice

Respectarea normelor tradiționale legate de campaniile politice poate fi deosebit de dificilă în contextul online. Normele sunt adesea greu de aplicat sau ineficiente în mediul online sau este posibil ca autoritățile competente să nu aibă competențele sau mijloacele necesare pentru a aborda activitatea online. **Potențialul transfrontalier al activității online** aduce cu sine oportunități, dar sporește și dificultățile, întrucât problemele legate de alegeri sunt guvernate în mare măsură de norme aplicabile numai într-o anumită jurisdicție sau este posibil să nu fi fost formulate pentru a ține cont de spațiul online fără frontiere.

Există o nevoie clară de mai multă **transparență în publicitatea și comunicarea politică** și în activitățile comerciale din jurul acesteia. Aplicarea mai fermă și respectarea normelor Regulamentului general privind protecția datelor (RGPD)⁹ sunt de cea mai mare importanță.

Cetățenii, societatea civilă și autoritățile responsabile trebuie să poată vedea clar sursa și scopul unei astfel de publicități. În mediul online, este adesea dificil să **recunoaștem materialul politic plătit** și să-l deosebim de alte conținuturi politice, nu în ultimul rând pentru că poate apărea deseori sub formă de conținut „organic” partajat sau creat de alți utilizatori. Acest lucru creează incertitudini juridice pentru furnizorii de servicii și alți operatori, în special intermediari online, firme de consultanță politică și firme conexe, dar și pentru partidele politice, organizațiile de campanie, candidați și pentru public în sens mai larg¹⁰ și afectează responsabilitatea și supravegherea.

Noile tehnici utilizate de intermediari/furnizorii de servicii pentru a direcționa publicitatea pe baza informațiilor cu caracter personal ale utilizatorilor permit amplificarea și adaptarea reclamelor politice la profilul specific al unei persoane sau al unui grup, adesea fără știrea acestora. Tehnicile de micro-direcționare și de stabilire a profilului comportamental se pot baza pe date obținute necorespunzător și pot fi utilizate în mod abuziv pentru a direcționa discursuri care generează diviziuni și polarizări. Acest proces face mult mai dificilă tragerea la răspundere a politicienilor pentru mesaje și deschide o nouă cale pentru încercările de manipulare a electoratului¹¹. Alte îngrijorări sunt legate de ascunderea și/sau denaturarea informațiilor-cheie, cum ar fi originea, intenția, sursele și finanțarea mesajelor politice¹².

⁹ Regulamentul 2016/679 din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE, JO L 119, 4.5.2016.

¹⁰ Mulți dintre respondenții la consultarea publică (inclusiv din mediul de afaceri și din societatea civilă) au declarat că lipsa transparenței și a definițiilor clare a generat dificultăți și incertitudini, în special atunci când vine vorba de a distinge materialul politic plătit de alt conținut politic. Respondenții susțin reguli mai puternice privind divulgarea, inclusiv transparența cu privire la sursa conținutului (96 % dintre respondenți), crearea de arhive deschise și transparente și de registre de reclame politice (91 %) și impunerea partidelor politice să facă publice fondurile campaniei (82 %). 82 % dintre respondenți au susținut criterii care să impună ca micro-direcționarea conținutului politic să fie divulgată public într-un mod clar și transparent pentru fiecare reclamă.

¹¹ Indiferent de impactul real pe care l-a avut, scandalul Facebook-Cambridge Analytica, în care datele cu caracter personal a milioane de utilizatori ai Facebook au fost obținute fără consimțământul lor și utilizate în principal pentru publicitate politică, este un exemplu revelator al intenției clare de angajare într-o astfel de manipulare prin exploatarea lacunelor legale și profitând de slabele garanții pentru modul în care platformele de comunicare socială protejează datele cu caracter personal ale utilizatorilor lor. Acesta a arătat cum analiza datelor, asociată cu tehnici de micro-direcționare și cu stabilirea de profiluri psihologice,

Pentru a răspunde acestor îngrijorări, Comisia va prezenta în 2021 o **propunere legislativă privind transparența conținutului politic sponsorizat**. Propunerea va completa normele privind publicitatea online din viitorul act legislativ privind serviciile digitale (ASD), cu scopul de a avea norme dedicate cu suficient de mult timp înaintea alegerilor pentru Parlamentul European din mai 2024. Aceasta va viza sponsorii de conținut plătit și canalele de producție/distribuție, inclusiv platformele online, agențiile de publicitate și firmele de consultanță politică, clarificându-și responsabilitățile și oferind securitate juridică. Se va asigura că drepturile și standardele fundamentale relevante sunt respectate cu aceeași eficiență în mediul online și offline. Comisia va evalua în continuare dacă este necesară o abordare specifică în perioadele electorale.

Inițiativa va stabili ce actori și ce tip de conținut sponsorizat se încadrează în sfera cerințelor de transparență sporită. Aceasta va sprijini responsabilitatea și va permite monitorizarea și aplicarea normelor relevante, a auditurilor și a accesului la date fără caracter personal și va facilita procesul de diligență. Comisia va analiza, de asemenea, restricționarea în continuare a micro-direcționării și a stabilirii de profiluri psihologice în contextul politic. Anumite obligații specifice ar putea fi impuse proporțional intermediarilor online, furnizorilor de servicii de publicitate și altor actori, în funcție de dimensiunea și de impactul acestora (cum ar fi etichetarea, păstrarea evidenței, cerințele de divulgare, transparența prețului plătit și criteriile privind direcționarea și amplificarea). Alte dispoziții ar putea să prevadă o colaborare specifică cu autoritățile de supraveghere și să permită coduri de coreglementare și standarde profesionale.

Bazându-se pe schimburile interdisciplinare între statele membre în cadrul Rețelei europene de cooperare privind alegerile, înființată în 2019, înaintea alegerilor pentru Parlamentul European, pentru a permite schimburi concrete și practice cu privire la o serie de subiecte relevante pentru asigurarea unor alegeri libere și corecte¹³, legislația propusă va fi completată de **măsuri de sprijin și orientări** pentru statele membre și alți actori, precum partidele politice naționale și autoritățile competente, ținând seama de limitele competenței UE în acest domeniu.

Acțiuni:

- *Propunerea, în 2021, a unor acte normative care să asigure o mai mare transparență în domeniul conținutului sponsorizat în context politic („publicitatea politică”)*
- *Adoptarea de măsuri de sprijin și orientări pentru partidele politice și statele membre*

2.2 Norme mai clare privind finanțarea partidelor politice europene

Finanțarea partidelor politice europene este reglementată de legislația UE¹⁴. Raportul privind alegerile pentru Parlamentul European din 2019 a subliniat necesitatea consolidării

poate fi utilizată pentru a induce în eroare, a reduce participarea la vot și a manipula comportamentul de vot.

¹² Raportul privind alegerile pentru Parlamentul European din 2019 [COM(2020) 252 final].

¹³ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/electoral-rights/european-cooperation-network-elections_en.

¹⁴ Regulamentul (UE, Euratom) 2018/673 din 3 mai 2018 de modificare a Regulamentului (UE, Euratom) nr. 1141/2014 privind statutul și finanțarea partidelor politice europene și a fundațiilor politice europene

unor norme pentru a preveni ingerințele externe, în special prin îmbunătățirea transparenței în ceea ce privește sursele de finanțare a partidelor politice europene, astfel încât să se combată finanțarea indirectă de către interese străine canalizată prin mijloace naționale sau donații private¹⁵. În 2021, Comisia va propune o **revizuire a legislației privind finanțarea partidelor politice europene** în vederea abordării finanțării partidelor politice europene din afara UE, revizuirea cerințelor de audit, consolidarea legăturilor dintre finanțarea europeană și campaniile naționale, precum și facilitarea transparenței și a auditurilor. Scopul este ca noile norme să fie puse în aplicare cu suficient timp înainte alegerilor pentru Parlamentul European care vor avea loc în mai 2024.

Comisia va lua în considerare, de asemenea, dezvoltarea de instrumente software web pentru a sprijini activitatea societății civile în domeniul finanțării politice și al transparenței financiare, de exemplu în depistarea și expunerea posibilelor fraude și nereguli în raportările financiare publicate ale partidelor politice.

Acțiuni:

- *Propunerea, în 2021, a unei revizuii a Regulamentului (UE, Euratom) nr. 1141/2014 privind statutul și finanțarea partidelor politice europene și a fundațiilor politice europene*

2.3 Consolidarea cooperării în UE pentru a asigura alegeri libere și corecte

Organizarea alegerilor naționale este o competență a statului membru, pe baza standardelor internaționale, cu unele aspecte, cum ar fi protecția datelor, reglementate de cadrul mai larg al legislației UE. Legislația UE dedicată reglementează alegerile pentru Parlamentul European și drepturile de vot ale cetățenilor mobili ai UE, în timp ce majoritatea aspectelor relevante pentru procesul electoral se bazează în continuare pe legislația națională. Experiența dinaintea alegerilor pentru Parlamentul European din 2019 a arătat că o coordonare și o cooperare mai strânsă la nivel național și la nivelul UE pot aduce o contribuție esențială în acest sens.

De asemenea, Comisia va propune un **nou mecanism operațional al UE de sprijinire a rezilienței proceselor electorale**. Acesta va fi organizat și coordonat prin intermediul Rețelei europene de cooperare privind alegerile pentru a sprijini desfășurarea de echipe comune de experți și schimburi pe probleme precum securitatea cibernetică a alegerilor și criminalistica online¹⁶, în strânsă cooperare cu grupul de cooperare pentru rețele și sisteme informatice și cu sistemul de alertă timpurie al UE. Comisia va continua să faciliteze cooperarea consolidată între autoritățile competente ale statelor membre în ceea ce privește

(JO L 114I, 4.5.2018, p. 1); Regulamentul (UE, Euratom) 2019/493 din 25 martie 2019 de modificare a Regulamentului (UE, Euratom) nr. 1141/2014 în ceea ce privește o procedură de verificare cu privire la încălcări ale normelor privind protecția datelor cu caracter personal în contextul alegerilor pentru Parlamentul European (JO L 85I, 27.3.2019, p. 7).

¹⁵ 84 % dintre respondenții din cadrul consultării publice s-au declarat în favoarea unei mai mari transparențe cu privire la finanțarea partidelor politice europene.

¹⁶ Obținerea și utilizarea datelor online în scopuri de justiție (de exemplu, în monitorizarea și aplicarea normelor relevante) necesită ca autoritățile de supraveghere să dețină capacități de specialitate și competențe adecvate.

abordarea provocărilor specifice (de exemplu, legate de perioadele electorale, de observarea alegerilor, de supravegherea electorală independentă și de căi de atac eficiente) și acoperirea monitorizării (inclusiv online), identificarea amenințărilor, consolidarea capacității, funcționarea rețelelor electorale naționale și colaborarea cu sectorul privat. Vor fi explorate opțiuni pentru sprijin reciproc, inclusiv un forum online, formare comună, resurse și expertiză puse în comun, precum și capacități de monitorizare online. Marcarea proceselor electorale sau a aspectelor administrării lor ca infrastructură critică ar putea spori eficiența acestor eforturi¹⁷. Comisia va organiza un **eveniment la nivel înalt** care va reuni diverse autorități pentru a aborda provocările legate de procesele electorale, precum și de abilitarea cetățenilor să participe în calitate de alegători și de candidați la procesul democratic.

Se vor lua măsuri specifice la nivelul UE pentru a **proteja infrastructurile electorale împotriva atacurilor cibernetice**¹⁸. În acest context, **compendiul privind securitatea cibernetică a tehnologiei electorale**¹⁹ va fi actualizat și vor fi organizate exerciții practice suplimentare pentru explorarea riscurilor și a pregătirii, pe baza activității comune a Rețelei europene de cooperare privind alegerile și a Grupului de cooperare pentru rețele și sisteme informatice. Viitoarea strategie de securitate cibernetică a UE va oferi un cadru transversal, însoțit de propuneri legislative pentru îmbunătățirea securității rețelelor și a sistemelor informatice și a protecției infrastructurilor critice.

Comisia se va concentra pe **consolidarea cooperării între statele membre și autoritățile de reglementare relevante în ceea ce privește egalitatea de tratament și acoperirea mediatică echilibrată în timpul alegerilor**, având în vedere că mijloacele mass-media tradiționale și platformele online nu sunt supuse acelorași obligații. La nivelul UE ar putea fi facilitate orientări suplimentare în acest domeniu, beneficiind și de expertiza autorităților naționale de reglementare în domeniul mass-media din cadrul Grupului european al autorităților de reglementare pentru serviciile mass-media audiovizuale (ERGA)²⁰ și a organismelor mass-media de autoreglementare. Această activitate se va baza și pe expertiza Rețelei europene de cooperare privind alegerile și a sistemului de alertă timpurie al UE. Respectarea standardelor de integritate jurnalistică și editorială este deosebit de importantă în contextul electoral.

¹⁷ De exemplu, Regulamentul (UE) 2019/452 din 19 martie 2019 de stabilire a unui cadru pentru examinarea investițiilor străine directe în Uniune (JO L 79I, 21.3.2019, p. 1-14) include infrastructura electorală ca unul dintre potențialele elemente ale infrastructurii critice care trebuie luate în considerare atunci când se evaluează dacă efectele investițiilor străine directe pot afecta securitatea sau ordinea publică.

¹⁸ Bazându-se pe recomandările anterioare privind alegerile UE, pe Directiva (UE) 2016/1148 din 6 iulie 2016 privind măsuri pentru un nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și a sistemelor informatice în Uniune (JO L 194, 19.7.2016, p. 1-30), care urmează să fie revizuită în acest an, și pe recomandările aferente [C(2018) 5949 final și C(2018) 900 final]. În cadrul consultării publice, respondenții au menționat atacurile cibernetice printre principalele amenințări la adresa integrității alegerilor, în special din cauza dependenței tot mai mari de internet pentru partajarea și accesarea informațiilor despre alegeri, partide politice și campanii. Un exemplu bine evidențiat al unor astfel de atacuri este cel al operațiunilor de tip „hack and leak” (pirataj și difuzare), ca în cazul agențiilor de informații rusești care au obținut și au diseminat documente de la Comitetul Național Democrat în timpul campaniei electorale pentru alegerile prezidențiale din SUA din 2016.

¹⁹ http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=53645.

²⁰ Raportul ERGA (2018); <https://erga-online.eu/wp-content/uploads/2019/01/ERGA-2018-07-SG1-Report-on-internal-plurality-LQ.pdf>.

De asemenea, Comisia va consolida baza de cunoștințe și va explora modalități de a **ajuta cetățenii și autoritățile electorale naționale să își consolideze reziliența față de amenințările la adresa procesului electoral**. Aceasta ar putea include studii, proiecte-pilot, sprijin pentru educația pentru cetățenie activă și birouri de asistență sau resurse comune similare.

Mijloacele informatice sunt utilizate în alegeri pentru a contoriza voturile și a transmite rezultatele sau (deși rareori în UE) sub forma aparatelor de votare electronice sau a votului electronic. Chiar dacă, în mod tradițional, statele membre au fost reticente față de introducerea mijloacelor informatice la un nivel mai general în procesul de votare, pandemia de COVID-19 și necesitatea distanțării fizice au determinat un interes reînnoit pentru soluțiile de vot electronic²¹. Comisia va pregăti un **compendiu de practici de vot electronic**²², împreună cu statele membre și în strânsă cooperare cu Consiliul Europei, care a emis deja orientări substanțiale în acest domeniu, inclusiv cu privire la accesibilitatea persoanelor cu handicap și a persoanelor în vârstă.

Cooperarea și schimburile în materie electorală, utilizând cel mai bine structurile existente, vor fi consolidate cu țările din vecinătatea imediată a UE și nu numai, precum și cu organizații internaționale precum Consiliul Europei²³, UNESCO și Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului²⁴, de a facilita schimbul de bune practici și de a oferi sprijin pentru provocări comune, cum ar fi abordarea ingerinței străine și a dezinformării în contextul electoral. Lucrările sunt deja în curs cu țările partenere prin sprijinirea democrației și misiunile UE de observare a alegerilor, al căror mandat a fost extins pentru a monitoriza campaniile electorale online, a monitoriza platformele de comunicare socială și a oferi recomandări în acest domeniu. Pentru ca acestor recomandări să li se dea curs în mod eficient, va fi necesară consolidarea capacității lor de a oferi sprijin tehnic concret guvernelor și societății civile în construirea de cadre politice, de infrastructuri securizate și de capacități de reglementare și supraveghere, precum și schimbul de experiență în ceea ce privește depistarea, analiza și contracararea amenințărilor hibride, inclusiv a dezinformării.

²¹ A se vedea Eurobarometrul Flash 431 privind *drepturile electorale* (2015), care a evaluat îngrijorările publicului cu privire la riscurile asociate votului electronic, online sau prin poștă. Acesta a constatat că, deși oamenii înțeleg utilitatea votului electronic pentru a veni în ajutorul persoanelor cu anumite nevoi specifice, ei sunt preocupați de confidențialitatea și fiabilitatea votului. Constatările Eurobarometrului special 477 (2018) privind *democrația și alegerile*, care a analizat îngrijorările respondenților cu privire la votul electronic, online sau prin poștă, au fost similare. În 2016, Parlamentul European a acordat Comisiei un grant pilot pentru un *studiu privind avantajele și dezavantajele votului la distanță*, care include o anchetă cuprinzătoare referitoare la experiența națională în privința votului electronic și a altor instrumente de vot la distanță.

²² Acest aspect va fi abordat și în *Raportul privind cetățenia 2020*.

²³ Concluziile Consiliului privind prioritățile UE de cooperare cu Consiliul Europei 2020-2022 din 13 iulie 2020 identifică democrația drept unul din cei trei piloni prioritari ai cooperării.

²⁴ Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) – Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR); <https://www.osce.org/odihr>.

Acțiuni:

- *Instituirea unui nou mecanism operațional comun și a altor măsuri de sprijin, pornind de la activitatea Rețelei europene de cooperare privind alegerile, prin care să se promoveze procese electorale rezistente și să se ia măsuri practice suplimentare pentru a proteja infrastructura electorală împotriva amenințărilor, inclusiv împotriva atacurilor cibernetice*
- *Comisia va organiza un eveniment la nivel înalt care va reuni diferite autorități legate de alegeri pentru a aborda provocările prezentate în acest plan*
- *Consolidarea cooperării în ceea ce privește egalitatea de tratament și acoperirea mediatică echilibrată în timpul alegerilor*
- *Pregătirea unui compendiu de practici de vot electronic*
- *Facilitarea cooperării între rețelele UE și țările partenere și organizațiile internaționale pentru consolidarea capacității și schimbul de bune practici în combaterea amenințărilor electorale și promovarea unor standarde internaționale ridicate în ceea ce privește utilizarea noilor tehnologii*
- *Consolidarea capacității misiunilor UE de observare a alegerilor din țările terțe de a observa și de a evalua campaniile electorale online și de a da curs recomandărilor*

2.4 Promovarea angajamentului democratic și a participării active permanente, nu doar în perioada alegerilor

Eforturile de a sprijini o societate civilă dinamică și de a promova și de a spori participarea democratică vor fi în centrul activității Comisiei în multe domenii, de la cetățenia UE, egalitatea și nediscriminarea, tineretul, educația, cultura și politicile de cercetare până la utilizarea fondurilor UE atât în cadrul Uniunii, cât și în vecinătatea sa.

S-au făcut noi pași cu privire la democrația participativă și deliberativă în mai multe state membre, implicând cetățenii în luarea deciziilor și abilitându-i în chestiuni de interes public²⁵. Îmbunătățirea transparenței și implicarea cetățenilor în procesul de luare a deciziilor și de elaborare a politicilor sporesc legitimitatea democratică și încrederea. Inițiativele în acest domeniu sunt strâns legate și complementare activității de promovare a drepturilor pe care le implică cetățenia UE, inclusiv a drepturilor electorale și a participării democratice incluzive, care vor fi detaliate în Raportul Comisiei privind cetățenia UE în 2020.

Comisia va continua să promoveze **democrația participativă și deliberativă**, bazându-se pe exemple precum Pactul climatic, viitoarele proiecte din cadrul Pactului verde Orizont

²⁵ De exemplu, recenta *Convention citoyenne sur le climat* din Franța a demonstrat importanța includerii și a capacitării cetățenilor atunci când este abordată o problemă publică complexă, cum este reducerea emisiilor de dioxid de carbon. În Irlanda, adunările cetățenilor au contribuit la luarea unor decizii în cunoștință de cauză cu privire la probleme sociale foarte controversate, cum ar fi avortul. Alte procese instituționalizate includ consiliile cetățenilor din unele părți ale Austriei (Vorarlberg) și Belgiei [Parlamentul Comunității de limbă germană din Belgia (2019), *Was passiert beim Bürgerdialog?*]. A se vedea, de asemenea, OCDE (2020), *Innovative citizen participation and new democratic institutions: catching the deliberative wave* (Participarea inovatoare a cetățenilor și noile instituții democratice: valorificarea tendinței deliberative) (OECD Publishing, Paris).

2020 și inițiativele cetățenești europene²⁶, precum și participarea cetățenilor la conturarea politicilor UE și a legilor existente²⁷. Raportul anual al Comisiei privind statul de drept²⁸ evaluează, de asemenea, incluziunea procesului legislativ și implicarea societății civile. Conferința privind viitorul Europei, un exercițiu paneuropean de democrație participativă și deliberativă, își propune să permită oamenilor din întreaga UE să facă propuneri pentru conturarea viitoarelor politici ale UE. Conferința va fi un catalizator pentru noi forme de participare a publicului la nivel european, național, regional și local. În plus, noua generație de dialoguri cu cetățenii va încuraja, de asemenea, forme inovatoare de participare și deliberare a cetățenilor, inclusiv la nivel transnațional.

Comisia încurajează statele membre să utilizeze cât mai bine fondurile structurale și de investiții relevante ale UE pentru a sprijini și a consolida capacitățile societății civile atât la nivel național, cât și la nivel local și să implice organizațiile societății civile în parteneriatul cu diferitele niveluri ale administrației publice, inclusiv prin construirea unei **infrastructuri pentru democrația deliberativă**. Acest lucru va permite o mai bună participare civică și un angajament public sporit în modelarea priorităților, inclusiv pentru inițiativa Next Generation EU în fiecare stat membru. Instrumentele dezvoltate pentru a sprijini Conferința pentru viitorul Europei, precum platforma digitală multilingvă a acesteia, vor permite cetățenilor și părților interesate să prezinte propuneri și să organizeze dezbateri și după perioada de desfășurare a conferinței.

Democrația deliberativă va fi, de asemenea, sprijinită în cadrul programului Orizont 2020 și al succesorului său, programul Orizont Europa, prin cercetare, inovare și transferul de cunoștințe despre modul în care aceasta funcționează în practică, despre provocările cu care se confruntă și impactul pe care îl poate avea²⁹. În plus, Comisia va continua să sprijine cercetarea pentru a dezvolta o mai bună înțelegere a nemulțumirii oamenilor față de democrație și a modului în care aceasta poate fi abordată prin inovare democratică, inclusiv prin inițiative privind angajamentul civic și democrația deliberativă. Noul program „Europa creativă” va oferi noi oportunități actorilor din sectorul cultural și creativ pentru activități legate de democrație și participarea civică. De asemenea, Comisia va continua să promoveze și să apere libertatea artiștilor de a crea fără cenzură sau intimidare.

De asemenea, Comisia va asigura **integrarea egalității** în acțiuni la toate nivelurile pentru a **promova accesul la participarea democratică**, în conformitate și cu principiile Pilonului european al drepturilor sociale. Acest lucru implică incluziune și egalitate în participarea democratică, echilibru de gen în politică și în procesul decizional³⁰ și măsuri proactive pentru a contracara atacurile antidemocratice și discursurile de incitare la ură care încearcă

²⁶ <https://europa.eu/citizens-initiative/ro>.

²⁷ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say>.

²⁸ https://ec.europa.eu/info/publications/2020-rule-law-report-communication-and-country-chapters_ro.

²⁹ Printre principalele orientări strategice ale programului se numără crearea unei „societăți europene mai reziliente, mai incluzive și mai democratice”. Proiectele din ultimele cereri de propuneri ale programului Orizont 2020 se vor concentra, printre altele, pe democratizarea coeziunii teritoriale (experimentarea implicării cetățenești deliberative și a bugetării participative în politicile regionale și urbane ale UE) și orașele ca arene ale inovării politice în consolidarea democrației deliberative și participative.

³⁰ Strategia privind egalitatea de gen 2020-2025 [COM(2020) 152] include măsuri pentru sporirea participării femeilor la luarea deciziilor politice. Aceasta subliniază importanța promovării participării femeilor în calitate de alegătoare și de candidate la alegerile pentru Parlamentul European din 2024. Partidele politice europene care solicită finanțare din partea UE sunt încurajate să fie transparente cu privire la echilibrul de gen la nivelul membrilor lor de partid.

să descurajeze femeile³¹, persoanele LGBTIQ și grupurile minoritare de la participarea la activitatea politică. O atenție deosebită va fi acordată tinerilor defavorizați, persoanelor cu origini rasiale sau etnice minoritare³², persoanelor cu handicap³³, persoanelor sau grupurilor cu niveluri mai scăzute de competențe digitale și de implicare digitală (de exemplu, gospodăriile cu venituri mici, fără acces ușor la internet sau persoanele în vârstă).

Promovarea cetățeniei active în rândul **tinerilor** este o caracteristică importantă a Strategiei UE pentru tineret (2019-2027)³⁴. Dialogul UE cu tinerii va fi consolidat prin activități de participare a tinerilor în cadrul Erasmus+ și al Portalului european pentru tineret. Noul program al Corpului european de solidaritate va oferi o gamă mai largă de oportunități pentru implicarea civică, prin sprijinirea comunităților care se află în situații de necesitate din UE și din alte părți ale lumii. Programul „Drepturi și valori” va finanța programe de învățământ care să promoveze angajamentul civic, politic și democratic al tinerilor în sprijinul eforturilor organizațiilor societății civile de a încuraja și a facilita participarea activă. Pe plan extern, programul „Educația pentru dezvoltare și acțiunile de sensibilizare” contribuie la implicarea activă a tinerilor în abordarea provocărilor mondiale și la sensibilizarea cu privire la valorile universale.

Se vor depune eforturi suplimentare pentru combaterea **discursurilor online de incitare la ură**, care pot descuraja oamenii să își exprime opiniile și să participe la discuții online. În 2021, Comisia va prezenta o inițiativă de **extindere a listei infracțiunilor din UE** prevăzute la articolul 83 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene pentru a include infracțiunile motivate de ură și discursul de incitare la ură, inclusiv discursul online de incitare la ură. Vor continua, de asemenea, activitățile desfășurate în baza *Codului de conduită privind combaterea discursurilor ilegale de incitare la ură*³⁵. Aceste eforturi vor contribui și la creșterea siguranței jurnaliștilor (a se vedea secțiunea 3.1). Combaterea conținutului ilegal online, care are drept efect promovarea libertății de exprimare, este în același timp unul dintre obiectivele centrale ale actului legislativ privind serviciile digitale.

Acțiuni:

- *încurajarea utilizării fondurilor structurale ale UE pentru finanțarea societății civile și consolidarea capacității și a infrastructurii instituționale/administrative pentru implicarea civică și participarea politică deliberativă*
- *utilizarea fondurilor UE și a oportunităților din cadrul Strategiei UE pentru tineret, a educației civice, a programului „Europa creativă” și a agendei egalității pentru a încuraja accesul la participare democratică și încrederea în democrație*

³¹ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604979/IPOL_STU\(2018\)604979_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604979/IPOL_STU(2018)604979_EN.pdf).

³² Planul de acțiune al UE de combatere a rasismului pentru perioada 2020-2025 [COM(2020) 565] subliniază faptul că există obstacole în calea participării și a reprezentării democratice a grupurilor susceptibile de marginalizare, cum ar fi persoanele cu origini etnice sau rasiale minoritare.

³³ În conformitate cu obligațiile care decurg din Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu handicap, la care UE și toate statele sale membre sunt parte, în special articolul 29 privind participarea la viața politică și publică.

³⁴ Dialogul UE cu tinerii ajunge la peste 50 000 de tineri în fiecare dintre ciclurile sale de 18 luni și este unul dintre cele mai mari procese participative pentru cetățeni din UE. https://ec.europa.eu/youth/policy/youth-strategy/youthgoals_en.

³⁵ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and-xenophobia/eu-code-conduct-counter-illegal-hate-speech-online_en.

- *combaterea discursurilor de incitare la ură și promovarea respectului în dezbaterile publice prin extinderea listei infracțiunilor din UE la infracțiunile motivate de ură și discursurile de incitare la ură*

3 CONSOLIDAREA LIBERTĂȚII ȘI A PLURALISMULUI ÎN MASS-MEDIA

Libertatea și pluralismul mediatic sunt esențiale pentru democrațiile noastre și sunt consacrate în Carta drepturilor fundamentale. Libertatea și pluralismul mediatic sunt esențiale pentru a trage la răspundere entitățile care exercită puterea și pentru a ajuta cetățenii să ia decizii în cunoștință de cauză. Oferind publicului informații fiabile, mass-media independente joacă un rol important în lupta împotriva dezinformării și a manipulării dezbaterilor democratice.

Atacurile, abuzurile la legislația privind defăimarea și alte forme de intimidare și presiune, inclusiv din partea crimei organizate, dăunează mediului în care lucrează jurnaliștii³⁶. Sectorul mass-media se confruntă, de asemenea, cu provocările legate de transformarea digitală și de rolul platformelor de control al fluxului de informație pentru distribuția de știri online. Pandemia de COVID-19 a exacerbat aceste tendințe, și a dus la pierderi majore de venituri din publicitate, lovind în special mass-media mici și locale³⁷.

Au existat noi încălcări ale libertății mass-mediei³⁸, uneori în numele combaterii dezinformării online. În 2020, nu mai puțin de 90 de țări din întreaga lume, inclusiv unele din UE și din vecinătatea acestora, au impus restricții asupra libertăților mass-mediei pe motivul pandemiei de COVID-19³⁹.

Există o nevoie clară de a îmbunătăți siguranța online și fizică a jurnaliștilor și de a le oferi acestora și celorlalți actori implicați în protejarea interesului public instrumente împotriva litigiilor abuzive. O mai bună divulgare publică a informațiilor despre cine deține sau controlează mass-media și distribuirea transparentă și echitabilă a publicității de stat pot proteja, de asemenea, pluralismul mass-mediei.

Alături de prezentul Plan de acțiune pentru democrația europeană, Planul de acțiune pentru sectorul mass-media și audiovizual⁴⁰ va aborda viabilitatea financiară a sectorului mass-media, va ajuta industria mass-media să se redreseze și să profite pe deplin de oportunitatea transformării digitale și va sprijini în continuare pluralismul mass-mediei. Aceste planuri alcătuiesc o abordare cuprinzătoare pentru sectorul mass-media și se bazează pe activitatea desfășurată de Parlamentul European și de Consiliu⁴¹. Planul de acțiune al UE privind drepturile omului și democrația oferă, de asemenea, orientări concrete pentru acțiuni externe

³⁶ Institutul Universitar European, (2020) *Raportul Instrumentul de monitorizare a pluralismului mass-mediei*. Instrumentul de monitorizare a pluralismului mass-mediei, cofinanțat de UE, furnizează o evaluare cuprinzătoare a peisajului pluralismului mass-mediei în Europa: <https://cmpf.eui.eu/mpm2020-results/>.

³⁷ Publicarea de știri a înregistrat o scădere a veniturilor din publicitate cuprinsă între 30 % și 80 %, iar televiziunea o scădere cu 20 % în perioada limitării generalizate a mișcării persoanelor din T2 2020. A se vedea COM(2020) 784.

³⁸ <https://ipi.media/wpfd-2020-covid-19-accelerating-a-global-decline-in-media-freedom/>.

³⁹ <https://rsf.org/en/news/nearly-half-un-member-countries-have-obstructed-coronavirus-coverage>.

⁴⁰ COM(2020) 784 final.

⁴¹ În principal, raportul recent al Parlamentului European privind consolidarea libertății mass-mediei și concluziile Consiliului privind garantarea unui sistem mediatic liber și pluralist.

în sprijinul libertății și pluralismului mass-mediei din întreaga lume, în special în sprijinul siguranței și protecției jurnaliștilor.

3.1 Siguranța jurnaliștilor

Raportul din 2020 privind statul de drept⁴² a arătat că amenințările și atacurile fizice și online asupra jurnaliștilor sunt în creștere în mai multe state membre. Campaniile de denigrare sunt frecvente, iar intimidarea generală și ingerințele motivate politic au devenit ceva obișnuit. În ultimii ani, Europa a asistat la atacuri brutale asupra mass-mediei libere, soldate cu asasinarea unor jurnaliști, în special Daphne Caruana Galizia în Malta și Jan Kuciak și logodnica sa Martina Kušnírová în Slovacia. O trăsătură comună a acestor crime a fost faptul că au fost precedate de amenințări fizice și juridice la adresa victimelor. Tot mai mulți jurnaliști sunt ținte ale amenințărilor, din ce în ce mai mult prin mijloace online. Jurnaliștii sunt ținte ale hărțuirii, ale discursurilor de incitare la ură și ale campaniilor de denigrare, inițiate uneori chiar de actori politici, în Europa și în afara acesteia⁴³. Jurnaliste sunt vizate în mod special. Raportul din 2020 privind statul de drept a precizat că o astfel de presiune are un „efect de intimidare” asupra jurnaliștilor. Acest lucru poate duce la autocenzurare și poate reduce spațiul pentru dezbateră publică pe probleme importante.

În aprilie 2016, recunoscând prejudiciile pe care amenințările la adresa jurnaliștilor le aduc funcționării societății democratice, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a adoptat o Recomandare privind protecția jurnalismului și siguranța jurnaliștilor și a altor actori media⁴⁴. Consiliul Europei a creat, de asemenea, o platformă dedicată promovării protecției jurnalismului și a siguranței jurnaliștilor⁴⁵ pentru a monitoriza alertele. Autoritățile publice au datoria de a proteja libertatea de exprimare și siguranța jurnaliștilor, asigurând un mediu juridic favorabil, luând în serios amenințările infracționale împotriva jurnaliștilor și urmărind penal atacurile cu fermitate. Cu toate acestea, siguranța jurnaliștilor a continuat să se deterioreze, platforma înregistrând un număr din ce în ce mai mare de alerte⁴⁶, iar recomandarea necesită o mai bună punere în aplicare⁴⁷.

Deși situația este alarmantă, în mai multe state membre au fost dezvoltate o serie de **bune practici**⁴⁸. Acestea includ inițiative transfrontaliere, de exemplu Codul polițienesc pentru

⁴² COM(2020) 580 final.

⁴³ A se vedea Institutul Universitar European, (2020) *Raport privind Instrumentul de monitorizare a pluralismului mass-mediei*. Instrumentul de monitorizare a pluralismului mass-mediei, cofinanțat de UE, furnizează o evaluare cuprinzătoare a peisajului pluralismului mass-mediei în Europa: <https://cmpf.eui.eu/mpm2020-results/>.

⁴⁴ CM/Rec(2016) 4. Aceasta a fost însoțită de orientări privind prevenirea, protecția, urmărirea penală și promovarea informării, a educației și a sensibilizării, cu scopul de a spori siguranța jurnaliștilor.

⁴⁵ Platforma facilitează compilarea, prelucrarea și diseminarea informațiilor cu privire la îngrijorările grave legate de libertatea mass-mediei și de siguranța jurnaliștilor în statele membre ale Consiliului Europei, garantate de articolul 10 din Convenția europeană a drepturilor omului. Aceasta își propune să îmbunătățească protecția jurnaliștilor, acțiunile îndreptate împotriva amenințărilor și a violenței la adresa profesioniștilor din mass-media și capacitatea de alertă precoce și răspuns rapid a Consiliului Europei.

⁴⁶ În 2015-2019, a înregistrat un număr total de 652 de alerte, din care 78 % au rămas nesoluționate. Doar în perioada martie-iunie 2020, în Europa s-au înregistrat în total 126 de alerte. A se vedea Consiliul Europei (2020), *Raport anual al organizațiilor partenere ale platformei Consiliului Europei de promovare a protecției jurnalismului și a siguranței jurnaliștilor*.

⁴⁷ <https://rm.coe.int/safety-implementation-guide-en-16-june-2020/16809ebc7c>.

⁴⁸ Potrivit Raportului din 2020 privind statul de drept. De exemplu, în Belgia, Asociația flamandă a jurnaliștilor a înființat o linie telefonică de urgență dedicată cazurilor de agresiune împotriva jurnaliștilor.

libertatea presei este o inițiativă dezvoltată de organizațiile pentru libertatea mass-mediei cu scopul promovării dialogului între forțele de poliție și actorii din mass-media⁴⁹. Comisia se angajează să faciliteze schimbul și diseminarea de bune practici pentru a crea un spațiu mai sigur pentru jurnaliștii din întreaga UE.

Comisia va organiza un **dialog structurat** care să implice statele membre și autoritățile acestora de reglementare a mass-mediei, reprezentanți ai jurnaliștilor, organisme de autoreglementare (consilii mass-media/de presă) și societatea civilă și la care să contribuie expertiza Consiliului European, a OSCE și a UNESCO⁵⁰. Acest dialog va avea loc în cadrul **Forumului european pentru mass-media de știri**, pe care Comisia îl va institui pentru a consolida cooperarea cu părțile interesate în problemele legate de mass-media⁵¹. Implicarea autorităților judiciare, a autorităților de urmărire penală și a autorităților de aplicare a legii din statele membre este esențială pentru abordarea eficientă a amenințărilor cu care se confruntă jurnaliștii și pentru reducerea impunității autorilor infracțiunilor.

Comisia va propune în 2021 o **recomandare privind siguranța jurnaliștilor**. Aceasta va viza abordarea unor probleme de siguranță suplimentare, inclusiv cele evidențiate în Raportul din 2020 privind statul de drept, asigurarea unei mai bune puneri în aplicare de către statele membre a standardelor prevăzute în recomandarea Consiliului European și atragerea atenției în mod deosebit asupra amenințărilor la adresa jurnalistelor.

Asigurarea **stabilității financiare**⁵² este, de asemenea, esențială pentru sprijinirea jurnaliștilor. De exemplu, proiectul-pilot de răspuns rapid pentru libertatea mass-mediei⁵³ se concentrează pe dezvoltarea unor răspunsuri rapide coordonate împotriva încălcărilor libertății presei și a mass-mediei, inclusiv asistență juridică și sprijin practic (de exemplu, adăposturi) pentru jurnaliștii aflați în situație de necesitate din statele membre și din țările candidate.

UE promovează și susține în mod activ siguranța jurnaliștilor în **acțiunile** și politicile sale externe⁵⁴. Uniunea va continua să monitorizeze și să consolideze mediul mediatic din afara UE, concentrându-se pe promovarea pluralismului mass-mediei independente și a siguranței jurnaliștilor și va folosi diplomația publică pentru a răspunde amenințărilor la adresa jurnaliștilor și obstrucționării acestora. Mecanismul UE pentru protecția apărătorilor oferă

În Italia a fost înființat un centru de coordonare care se ocupă de actele comise împotriva jurnaliștilor. În Țările de Jos a fost încheiat protocolul *PerVeilig*, care vizează reducerea amenințărilor, a violenței și a agresiunii împotriva jurnaliștilor, între parchet, poliție, Societatea redactorilor-șefi și Asociația jurnaliștilor. Suedia a instituit puncte naționale de contact și a alocat resurse pentru a sprijini jurnaliștii și a investiga mai eficient infracțiunile motivate de ură.

⁴⁹ Codul polițienesc pentru libertatea presei (Press Freedom Police Codex), Centrul european pentru libertatea presei și a mijloacelor de informare în masă (ECPMF).

⁵⁰ Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură.

⁵¹ COM(2020) 784 final.

⁵² Acestea sunt obiective-cheie în cadrul programul propus „Europa creativă” 2021-2027, care, pentru prima oară, alocă fonduri pentru promovarea pluralismului în mass-media.

⁵³ <https://www.mfrr.eu/>.

⁵⁴ În conformitate cu *Orientările UE în domeniul drepturilor omului privind libertatea de exprimare online și offline din 2014*; a se vedea *Planul de acțiune al UE privind drepturile omului și democrația 2020-2024* [JOIN(2020) 5 final, 25.3.2020].

asistență financiară și juridică și relocare pentru sute de jurnaliști în fiecare an⁵⁵. Această activitate va continua, la fel ca și asistența juridică pentru jurnaliști și instituțiile de presă prin programe tematice și bilaterale, în special în cazurile de hărțuire judiciară și de utilizare abuzivă a legilor privind securitatea cibernetică.

Acțiuni:

- *Recomandare privind siguranța jurnaliștilor în 2021, luând în considerare noile amenințări online cu care se confruntă în special jurnalistele*
- *Dialog structurat, în cadrul Forumului european al mass-mediei de știri, cu statele membre, părțile interesate și organizațiile internaționale în vederea pregătirii și a punerii în aplicare a recomandării*
- *Finanțare durabilă pentru proiecte cu accent pe asistența juridică și practică pentru jurnaliștii din UE și din alte părți ale lumii, inclusiv formare în materie de siguranță și securitate cibernetică a jurnaliștilor și sprijin diplomatic*

3.2 Combaterea utilizării abuzive a acțiunilor strategice în justiție împotriva mobilizării publice

Acțiunile strategice în justiție împotriva mobilizării publice (SLAPP) reprezintă o formă specială de hărțuire folosită tot mai mult împotriva jurnaliștilor și a altor persoane implicate în protejarea interesului public. Ele sunt acțiuni în justiție neîntemeiate sau exagerate inițiate de organe de stat, societăți comerciale sau persoane puternice împotriva unor părți mai slabe care exprimă critici sau comunică mesaje incomode pentru reclamanți, într-o chestiune de interes public. Scopul lor constă în cenzurarea, intimidarea și reducerea la tăcere a criticilor, împovărându-i cu costul unei apărări în instanță până când aceștia renunță la critici sau la opoziție. Dacă membrii societății civile pot fi vulnerabili la astfel de inițiative, prin natura activității lor jurnaliștii sunt deosebit de expuși⁵⁶.

Un studiu recent⁵⁷ arată că SLAPP sunt din ce în ce mai utilizate în multe state membre, într-un mediu în care activitatea ostilă împotriva jurnaliștilor este în creștere⁵⁸. Chiar dacă majoritatea se soldează cu achitări, ele provoacă, totuși, îngrijorări serioase, deoarece pot întrerupe activitatea jurnaliștilor și le pot afecta credibilitatea. Având în vedere dezechilibrul de putere și de resurse, SLAPP pot avea un impact devastator asupra resurselor financiare ale victimelor și pot produce „efecte de intimidare”, descurajându-le sau împiedicându-le să își continue activitatea în interes public. SLAPP sunt utilizate adesea în combinație cu

⁵⁵ 425 de jurnaliști au fost sprijiniți în mod direct în 2019.

⁵⁶ De obicei se inițiază SLAPP împotriva unor jurnaliști individuali, a unor activiști, apărători ai drepturilor omului sau organizații ale societății civile care au o funcție de „câine de pază” public. A se vedea documentul de politică semnat de 100 de ONG-uri intitulat *Ending gag lawsuits in Europe, protecting democracy and fundamental rights* (Încetarea acțiunilor în justiție pentru reducerea la tăcere a mass-mediei în Europa, protejarea democrației și a drepturilor fundamentale);

<https://www.ecpmf.eu/ending-gag-lawsuits-in-europe-protecting-democracy-and-fundamental-rights/>.

⁵⁷ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/ad-hoc-literature-review-analysis-key-elements-slapp_en.pdf.

⁵⁸ Platforma Consiliului Europei monitorizează alertele referitoare la SLAPP; a se vedea *Hands off press freedom: attacks on media in Europe must not become a new normal* (Luați-vă mâinile de pe libertatea presei: atacurile asupra mass-media din Europa nu trebuie să devină o nouă situație normală), raport anual al organizațiilor partener care Platforma Consiliului Europei pentru promovarea protecției jurnalismului și a siguranței jurnaliștilor (2020).

amenințări la adresa siguranței fizice - Daphne Caruana Galizia avea 47 de astfel de procese pe rol împotriva sa în Malta și în străinătate la data asasinării sale.

SLAPP se bazează pe legislația națională, dar este posibil ca apărarea să fie mai complexă și mai costisitoare atunci când procesele sunt mutate în mod deliberat într-o altă jurisdicție sau când se exploatează diferențele dintre dreptul procesual național și dreptul internațional privat. SLAPP au deseori caracter transfrontalier. Faptul că conținutul media online este accesibil în toate jurisdicțiile poate deschide calea pentru alegerea unei instanțe mai favorabile și poate împiedica accesul efectiv la justiție și la cooperare judiciară.

În 2021, Comisia va prezenta o **inițiativă pentru protecția jurnaliștilor și a societății civile împotriva SLAPP**. În pregătirea acestei lucrări, Comisia realizează un studiu de cartografiere și va organiza un focus grup tehnic pentru a obține feedback cu privire la tipul de asistență juridică sau sprijin care ar putea fi prevăzut pentru victimele SLAPP. De asemenea, va fi înființat un nou grup de experți care să reunească practicieni în domeniul dreptului, jurnaliști, cadre universitare, membri ai societății civile și organizații profesionale, cu scopul de a pune în comun expertiză, de a face schimb și de a disemina bune practici privind **asistența juridică pentru jurnaliști și alți actori care se confruntă cu SLAPP**. Instruirea judiciară dedicată ar trebui, de asemenea, să ajute judecătorii să identifice litigiile abuzive și să utilizeze instrumentele disponibile pentru abordarea acestora⁵⁹. Aspectele transfrontaliere relevante vor fi, de asemenea, examinate în contextul evaluării până în 2022 a Regulamentelor Roma II și Bruxelles Ia⁶⁰.

Acțiuni:

- *Înființarea unui grup de experți în materie de SLAPP la începutul anului 2021*
- *Prezentarea inițiativei de protecție a jurnaliștilor și a societății civile împotriva SLAPP la sfârșitul anului 2021*

3.3 Cooperare mai strânsă pentru dezvoltarea și implementarea de standarde profesionale

Transparența și respectarea normelor și a standardelor profesionale sunt esențiale pentru încrederea publicului în mass-media. Creșterea presiunii comerciale și, uneori, politice, pune la încercare independența mass-mediei și capacitatea jurnaliștilor de a respecta coduri de conduită și standarde de excelență.

Începând din 2019, Comisia cofinanțează un proiect-pilot privind consiliile mass-media în era digitală⁶¹, care are ca scop creșterea profilului organismelor mass-media de autoreglementare. Ca următor pas, Comisia va promova o cooperare mai puternică între consiliile mass-media naționale, alte organisme mass-media de autoreglementare, autoritățile de reglementare independente în domeniul mass-media și rețelele de jurnaliști.

⁵⁹ Comunicarea Comisiei intitulată „Garantarea justiției în UE - o strategie europeană privind formarea judiciară pentru perioada 2021-2024”, COM(2020) 713 final.

⁶⁰ Regulamentul (UE) nr. 864/2007 din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale (Roma II) (JO L 199, 31.7.2007, p. 40-49) și Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO L 351, 20.12.2012, p. 1-32).

⁶¹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/pilot-project-media-councils-digital-age-0>.

Obiectivul va fi să se identifice mai clar dificultățile întâmpinate și să se elaboreze recomandări politice pentru a încuraja standardele jurnalistice în UE.

În același timp, Comisia va continua să sprijine inițiativele de autoreglementare care promovează **standarde profesionale**⁶², inclusiv carte ale independenței editoriale și discuții privind provocările cu care se confruntă jurnaliștii. În special, se va acorda sprijin dedicat sub formă de granturi în cadrul liniei de acțiune transsectoriale a programului „Europa creativă” pentru parteneriatele colaborative în mass-media de știri, care vor include dezvoltarea de standarde editoriale, formarea profesioniștilor și schimbul de bune practici.

Acțiuni:

- *Sprijinirea cooperării la nivelul UE între consiliile mass-media naționale, alte organisme mass-media de autoreglementare, autoritățile de reglementare independente în domeniul mass-media și rețelele de jurnaliști, precum și a inițiativelor care promovează parteneriate și standarde jurnalistice*

3.4 Măsuri suplimentare pentru sprijinirea pluralismului în mass-media

Transparența structurii de proprietate a mass-mediei este esențială pentru evaluarea pluralității piețelor de media. Consiliul Europei a subliniat, de asemenea, că transparența este importantă pentru a permite publicului să evalueze informațiile și opiniile difuzate de mass-media⁶³. Consultarea publică pentru prezentul plan de acțiune a constatat un sprijin larg pentru introducerea de obligații clare pentru toate organizațiile și companiile mass-media de a publica informații detaliate despre structura lor de proprietate⁶⁴.

Directiva serviciilor mass-media audiovizuale⁶⁵ (DSMAV) revizuită este un pas important către asigurarea unor standarde ridicate de transparență în sectorul mass-media european, încurajând legislația națională care impune transparența în ceea ce privește deținerea de mijloace de informare în masă de către furnizorii de servicii mass-media⁶⁶. Termenul limită pentru transpunerea directivei de către statele membre a fost 19 septembrie 2020, iar transpunerea este în curs de evaluare. Raportul *din 2020 privind statul de drept* a arătat că, deși unele state membre au sisteme bine dezvoltate pentru asigurarea transparenței cu privire la proprietatea asupra mass-mediei, altele nu au un astfel de sistem sau se confruntă cu obstacole în calea publicării eficiente a informațiilor⁶⁷.

⁶² Aceasta include dezvoltarea de indicatori structurali și procedurali pentru încredere de către sectorul mass-media, promovând respectarea normelor și a eticii profesionale. Comisia cofinanțează, de exemplu, punerea în aplicare a Inițiativei privind încrederea în jurnalism (Journalism Trust Initiative) <https://jti-rsf.org/en>.

⁶³ Recomandarea CM/Rec(2018) 11 a Comitetului de Miniștri adresată statelor membre privind pluralismul mass-mediei și transparența în ceea ce privește proprietatea asupra mass-mediei.

⁶⁴ De exemplu, 88 % dintre respondenți s-au pronunțat în favoarea obligativității tuturor organizațiilor și companiilor media de a publica pe site-urile lor informații detaliate despre deținerea de mijloace de informare în masă.

⁶⁵ Directiva (UE) 2018/1808 din 14 noiembrie 2018 de modificare a Directivei 2010/13/UE privind coordonarea anumitor dispoziții stabilite prin acte cu putere de lege sau acte administrative în cadrul statelor membre cu privire la furnizarea de servicii mass-media audiovizuale (Directiva serviciilor mass-media audiovizuale) având în vedere evoluția realităților pieței (JO L 303, 28.11.2018, p. 69).

⁶⁶ Articolul 5 alineatul (2) din Directiva (UE) 2018/1808.

⁶⁷ Pentru a oferi o imagine mai bună asupra normelor de transparență în mass-media, o bază de date interactivă care prezintă cadrele legislative naționale în acest sens va fi publicată ca parte a unui studiu independent privind punerea în aplicare a DSMAV.

Pentru a îmbunătăți înțelegerea și disponibilitatea publică a informațiilor privind proprietatea asupra mass-mediei, Comisia va cofinanța noul **Instrument de monitorizare a proprietății în mass-media (Media Ownership Monitor)**, un proiect-pilot care creează o bază de date disponibilă public cu informații relevante despre organizațiile media, pe care Comisia intenționează să îl extindă la un moment dat pentru a viza toate statele membre. Pornind de la rezultatele acestui proiect și de la DSMAV revizuită, Grupul autorităților europene de reglementare pentru serviciile mass-media audiovizuale ar putea elabora orientări suplimentare în acest domeniu.

Având în vedere impactul grav al pandemiei de COVID-19, Comisia solicită statelor membre să **sprijine mass-media** într-un mod care să respecte și să promoveze independența, libertatea și pluralismul mass-mediei⁶⁸. Responsabilitatea asigurării faptului că sectorul mass-mediei de știri poate continua să ofere produse și servicii care promovează informații pluraliste, concurând în același timp pe piețe deschise și eficiente, revine în primul rând statelor membre. Normele existente privind ajutoarele de stat precizează condițiile în care sprijinul public poate fi acordat de către statele membre. Pentru a facilita sprijinul din partea autorităților naționale, Consiliul a invitat Comisia să evalueze aplicarea normelor privind ajutoarele de stat în sectorul presei. Comisia evaluează în prezent necesitatea unor măsuri adecvate⁶⁹. În plus, Cadrul temporar privind ajutoarele de stat din 19 martie 2020 se aplică și măsurilor specifice sectorului, cum ar fi ajutoarele pentru sectorul presei, al muzicii și sectorul audiovizual⁷⁰.

Sprijinul financiar de stat prin publicitate de interes public poate fi esențial, în special pentru media pentru comunitate, non-profit, și pentru alte forme de jurnalism mai puțin comerciale. Cu toate acestea, în lipsa unor garanții adecvate pentru a proteja independența mass-mediei, **publicitatea comandată de instituții ale statului** poate fi utilizată pentru a pune presiune politică indirectă asupra mass-mediei⁷¹. Riscurile în această privință pot fi atenuate prin norme transparente și prin criterii corecte de alocare a publicității. În special, poate fi utilă înființarea unor registre de contracte accesibile publicului în care să fie publicate contractele atribuite și modificările acestora (așa cum se susține în strategia privind achizițiile publice a Comisiei din 2017⁷²).

⁶⁸ A se vedea și COM/2020 575 final și JOIN(2020) 8 final.

⁶⁹ Pentru a facilita sprijinul acordat presei și pentru a îmbunătăți transparența și predictibilitatea controlului ajutoarelor de stat în acest sector, Comisia a creat un registru online (https://ec.europa.eu/competition/sectors/media/sa_decisions_to_media.pdf) care conține jurisprudență relevantă și pe care îl va actualiza periodic. În plus, informații actualizate periodic cu privire la ajutoarele acordate de statele membre sunt accesibile și în registrul de transparență.

⁷⁰ Ajutorul acordat în temeiul Cadrului temporar poate fi cumulat cu ajutorul în temeiul regulamentelor *de minimis* [Regulamentele (UE) nr. 1407/2013, nr. 1408/2013, nr. 717/2014 și nr. 360/2012 ale Comisiei], care este exceptat de la obligația de notificare, cu condiția respectării dispozițiilor și a regulilor de cumul din regulamentele menționate. În 2020 au existat astfel de cazuri cu privire la Danemarca, Italia și Luxemburg.

⁷¹ Raportul *din 2020 privind statul de drept* a arătat că multe state membre nu au norme specifice pentru distribuirea publicității comandate de instituții ale statului și prezintă o transparență redusă în ceea ce privește criteriile de distribuție, sumele alocate și beneficiarii. Comisia va continua să examineze această problemă în contextul rapoartelor sale anuale viitoare.

⁷² Comunicarea Comisiei intitulată *Transformarea achizițiilor publice pentru ca acestea să funcționeze în și pentru Europa* [COM(2017) 572 final].

Comisia va analiza, de asemenea, **normele naționale existente privind diversitatea și concentrarea mass-mediei** pentru a vedea dacă și cum asigură acestea o pluralitate de voci pe piețele de media digitale, în special în contextul rolului în creștere al platformelor online. Vor fi cartografiate opțiuni de abordare a provocărilor în acest domeniu și va fi sprijinită în continuare diversitatea mass-media, complementar cu instrumentele de concurență, normele privind libertatea de stabilire și DSMAV revizuită. DSMAV revizuită permite statelor membre să ia măsuri pentru a asigura importanța adecvată a serviciilor mass-media audiovizuale de interes general, pentru a îndeplini obiective precum pluralismul, libertatea de exprimare și diversitatea culturală a mass-mediei.⁷³ Comisia va încuraja o abordare comună în această privință, așa cum se subliniază în Planul de acțiune pentru sectorul mass-media și audiovizual.

Acțiuni:

- *Configurarea monitorului proprietății asupra mass-mediei și elaborarea de eventuale orientări suplimentare cu privire la transparența structurii de proprietate a mass-mediei*
- *Promovarea unor măsuri pentru alocarea transparentă și echitabilă a publicității comandate de instituții ale statului*
- *Cartografierea opțiunilor de sprijin suplimentar pentru diversitatea mass-mediei și promovarea unei abordări europene cu privire la importanța serviciilor mass-media audiovizuale de interes general*

4 COMBATEREA DEZINFORMĂRII

Este important să se facă distincția între diferitele fenomene care sunt denumite în mod obișnuit „dezinformare” pentru a permite proiectarea unor răspunsuri politice corespunzătoare:

- **informațiile eronate** înseamnă conținut fals sau înșelător comunicat fără intenția de a crea un prejudiciu, deși efectele pot fi, totuși, dăunătoare, de exemplu, atunci când oamenii comunică informații false prietenilor și familiei cu bună credință;
- **dezinformarea** înseamnă conținut fals sau înșelător care este difuzat cu intenția de a înșela sau de a obține câștiguri economice sau politice și care poate produce un prejudiciu public;
- **operațiunile de influență informațională** se referă la eforturile coordonate ale unor actori interni sau străini de a influența un public țintă utilizând o serie de mijloace de inducere în eroare, inclusiv suprimarea surselor de informații independente, în combinație cu dezinformarea; și

⁷³ Articolul 7a și considerentul 25 din DSMAV revizuită. În ceea ce privește aceste dispoziții, în 2020 a fost înființat un subgrup specific al ERGA pentru a facilita o înțelegere comună a domeniului său de aplicare și a măsurilor adecvate potențiale, care ar garanta că serviciilor mass-media audiovizuale de interes general li se acordă o importanță adecvată, precum și tipuri de abordări de reglementare pe care statele membre le pot adopta.

- **ingerința străină în spațiul informațional**, adesea realizată ca parte a unei operațiuni hibride mai ample, poate fi înțeleasă ca un ansamblu de eforturi coercitive și înșelătoare de a perturba formarea și exprimarea liberă a voinței politice a cetățenilor, depuse de un actor dintr-un stat străin sau de reprezentanți ai acestuia⁷⁴.

Pentru fiecare dintre aceste fenomene și în funcție de actor, de canalul folosit și de impact, sunt necesare răspunsuri politice diferite, în conformitate cu drepturile fundamentale și standardele democratice. De exemplu, pentru informațiile eronate, în cazul în care nu există intenția de a înșela, de a produce un prejudiciu public sau de a obține un câștig economic, soluția poate fi, în esență, o comunicare proactivă, prin care să se ofere informații fiabile și să se crească gradul de conștientizare cu privire la necesitatea evaluării critice a conținutului și a surselor. Pentru a aborda celelalte fenomene, în cazul cărora există intenția de a produce un prejudiciu, este necesar un răspuns mai ferm, iar capacitățile noastre trebuie dezvoltate continuu. În acest sens și pe baza progresului realizat⁷⁵, prezentul plan de acțiune stabilește măsuri suplimentare pentru a contracara dezinformarea, ingerința străină și operațiunile de influență.

Reducerea stimulentei din mediul online care permit amplificarea unui astfel de conținut este, de asemenea, un element important de răspuns. Operațiunile de influență informațională și ingerințele străine necesită un răspuns mai puternic și bine coordonat, folosind alte instrumente și abordări⁷⁶. În acest context, serviciile Comisiei și SEAE vor colabora cu statele membre, cu societatea civilă și cu industria în vederea perfecționării unor definiții și metodologii comune pentru abordarea diferitelor categorii de dezinformare și de activități de influențare. Parlamentul European a înființat o Comisie specială pentru ingerința străină în toate procesele democratice din Uniunea Europeană, inclusiv dezinformarea (INGE), care își poate aduce contribuția în această privință. De asemenea, UE va continua să investească în cercetarea în acest domeniu și să își consolideze activitățile de comunicare strategică și de sensibilizare.

În Planul comun de acțiune împotriva dezinformării din 2018⁷⁷, care s-a bazat inclusiv pe experiența grupului operativ East Stratcom al SEAE pentru a aborda campania de dezinformare a Rusiei, UE și-a prezentat abordarea cu privire la dezinformare. Acesta a fost urmat de măsuri specifice pentru a aborda valul de dezinformări din perioada pandemiei de COVID-19⁷⁸, precum și în legătură cu dezvoltarea unui vaccin sigur și eficient. Activitatea UE în acest domeniu va fi în continuare puternic înrădăcinată în valorile și principiile europene și va proteja pe deplin libertatea de exprimare. Acțiunile prezentate mai jos au ca scop prevenirea amplificării manipulative a conținutului dăunător prin creșterea

⁷⁴ A se vedea și Pamment, J., *The EU's role in fighting disinformation: Taking back the initiative* (Rolul UE în combaterea dezinformării: Reluarea inițiativei), Carnegie Endowment for International Peace Working Paper, iulie 2020; disponibil la adresa: <https://carnegieendowment.org/2020/07/15/eu-s-role-in-fighting-disinformation-taking-back-initiative-pub-82286>.

⁷⁵ Pentru o imagine de ansamblu a acțiunii UE împotriva dezinformării, consultați JOIN(2020) 8 final, p. 2.

⁷⁶ Pamment, J., *The EU's role in fighting disinformation: Crafting a new disinformation framework* (Rolul UE în combaterea dezinformării: Crearea unui nou cadru privind dezinformarea), Carnegie Endowment for International Peace Working Paper, septembrie 2020; disponibilă la adresa <https://carnegieendowment.org/2020/07/15/eu-s-role-in-fighting-disinformation-taking-back-initiative-pub-82286>.

⁷⁷ JOIN(2018) 36 final.

⁷⁸ Comunicarea comună a Comisiei Europene și a Înalțului Reprezentant intitulată „Combaterea dezinformării în legătură cu COVID-19 – Asigurarea unei informări corecte [JOIN(2020) 8 final].

transparenței, reducerea tehnicilor manipulative și reducerea stimulentele economice pentru răspândirea dezinformării, precum și introducerea descurajării prin impunerea de costuri actorilor implicați în operațiuni de influență și ingerințe străine. Aceste acțiuni nu încearcă și nu pot să aducă atingere dreptului oamenilor de a-și exprima opiniile sau să restricționeze accesul la conținutul legal sau să limiteze garanțiile procedurale, inclusiv accesul la căile de atac judiciare.

Un ecosistem digital mai transparent și mai responsabil, care să permită evaluarea răspândirii, a acoperirii și a gradului de coordonare al campaniilor de dezinformare, este esențial. UE va sprijini activitatea importantă a jurnaliștilor, a organizațiilor societății civile și a cercetătorilor în vederea menținerii unui spațiu informațional sănătos și variat, în special în ceea ce privește verificarea faptelor.

4.1 Îmbunătățirea capacității UE și a statelor membre de a combate dezinformarea

Operațiunile de influență online și offline pot fi relativ ieftine și pot avea puține dezavantaje pentru cei care acționează cu intenții răuvoitoare, ceea ce explică în parte proliferarea lor⁷⁹. Informațiile pot fi folosite pe post de arme de actori străini⁸⁰. De exemplu, actorii străini și anumite țări terțe (în special Rusia⁸¹ și China⁸²) s-au angajat în operațiuni de influențare direcționate și în campanii de dezinformare având legătură cu COVID-19 în UE, în vecinătatea acestora și la nivel mondial, încercând să submineze dezbaterile democratice, să exacerbeze polarizarea socială și să își îmbunătățească propria imagine. Atunci când actorii străini folosesc tactici manipulative pentru a induce în eroare cetățenii UE în propriul beneficiu, amenințarea la adresa democrației rezultată impune un răspuns colectiv de amploare. În același timp, amenințarea dezinformării de către actori interni este și ea în creștere⁸³.

O condiție prealabilă pentru a reacționa eficient la dezinformare, atât atunci când apare în mod izolat, cât și atunci când face parte dintr-o operațiune de influență mai amplă sau dintr-o ingerință străină, este înțelegerea aprofundată a provocărilor. Dezinformarea prin răspândirea directă de conținut fals este doar una dintre tehnicile utilizate, altele fiind, de exemplu, **denaturarea informațiilor, inducerea în eroare a publicului și tacticile manipulative**, cum ar fi profilurile false și interacțiunea falsă pentru amplificarea în mod

⁷⁹ A se vedea, de exemplu, raportul Centrului de Excelență StratCom al NATO, care arată că în jurul manipulării platformelor de comunicare socială s-a dezvoltat o întreagă industrie, care include achiziționarea de conturi false, interacțiuni false și altele, care pot fi găsite cu ușurință pe internet la un preț redus.

⁸⁰ A se vedea, de exemplu, *Information Manipulation – A challenge for our democracies* (Manipularea informațiilor - O provocare pentru democrațiile noastre), Ministerul pentru Europa și Afaceri Externe și Ministerul Apărării din Franța.

⁸¹ www.EUvsDisinfo.eu a identificat peste 500 de exemple de dezinformări pro-Kremlin pe tema COVID-19 în baza sa de date publică, ce conține peste 10 000 de exemple de dezinformări pro-Kremlin.

⁸² SEAE a descris activități ale unor state străine în raportul său public de analiză, de exemplu: <https://euvsdisinfo.eu/eeas-special-report-update-short-assessment-of-narratives-and-disinformation-around-the-covid19-pandemic-updated-23-april-18-may/>.

⁸³ Pamment, J., *The EU's role in fighting disinformation: Taking back the initiative* (Rolul UE în combaterea dezinformării: reluarea inițiativei), Carnegie Endowment for International Peace Working Paper, iulie 2020; disponibil la adresa: <https://carnegieendowment.org/2020/07/15/eu-s-role-in-fighting-disinformation-taking-back-initiative-pub-82286>.

artificial a unor discursuri pe anumite teme politice și pentru exploatarea disensiunilor existente în societate.

Noul peisaj al amenințărilor impune o **cooperare și mai strânsă** în cadrul UE, cu părțile interesate relevante din societatea civilă, din mediul academic și din industria privată, precum și cu partenerii internaționali. Numai prin punerea în comun a cunoștințelor existente cu privire la amenințările hibride⁸⁴ din diferite sectoare (de exemplu, dezinformare, operațiuni cibernetice și ingerințe electorale) poate UE să ajungă la înțelegerea cuprinzătoare a peisajului amenințărilor, înțelegere de care are nevoie pentru a răspunde eficient la dezinformare și la operațiunile de influență. Strategia UE privind o uniune a securității⁸⁵ pune un accent deosebit pe integrarea sistematică a considerentelor hibride în procesul de elaborare a politicilor, pentru a aborda riscul sporit de atacuri hibride din partea actorilor statali și nestatali, printr-o combinație de atacuri cibernetice, prejudicii aduse infrastructurii critice, campanii de dezinformare și radicalizarea discursului politic.

Comisia și Înalțul Reprezentant vor **consolida structurile de cooperare** în acest domeniu în cadrul UE, dar și cu partenerii internaționali. Sistemul de alertă timpurie va continua să coopereze cu parteneri internaționali precum NATO, G7, dar vor fi explorate, după caz, și posibilitățile de cooperare cu alte organizații relevante, cum ar fi Agenția UE pentru Securitate Cibernetică (ENISA), Observatorul european al mass-mediei digitale (EDMO)⁸⁶ și Europol.

În plus față de sistemul de alertă timpurie, Rețeaua europeană de cooperare privind alegerile lucrează și la dezvoltarea de răspunsuri eficiente la dezinformare, atunci când dezinformarea face parte dintr-o amenințare hibridă mai amplă, prin sprijinirea cooperării dintre statele membre și facilitarea cooperării cu entități internaționale precum Consiliul Europei și Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului al OSCE, ca parte a abordării sale cuprinzătoare a alegerilor libere și corecte în Europa. Cooperarea regulată și participarea la reuniuni comune ale structurilor relevante cu atribuții legate de dezinformare vor permite valorificarea cunoștințelor vaste ale acestora, dezvoltând un răspuns multidisciplinar la dezinformare.

Instituțiile UE se vor asigura că își consolidează **coordonarea internă** în ceea ce privește dezinformarea, cu un protocol clar de acțiune care să mobilizeze rapid cunoștințele și resursele ca răspuns la situații specifice, de exemplu înaintea alegerilor pentru Parlamentul European. Acest lucru s-ar baza pe abordarea adoptată cu privire la COVID-19, caz în care s-a creat un sistem de coordonare consolidată ca răspuns la provocările mai dure. Statele membre sunt invitate să investească mai mult în rețelele relevante și să asigure (și la nivel național) o coordonare adecvată între cei care le reprezintă în diferite foruri, astfel încât să asigure o cooperare eficientă și răspunsuri coerente și cuprinzătoare.

⁸⁴ Până în prezent, procesul de construire a conștientizării situației din toate sursele cu privire la amenințările hibride din UE este condus de INTCEN și de celula sa de fuziune împotriva amenințărilor hibride.

⁸⁵ COM/2020 605 final.

⁸⁶ EDMO a fost înființat în octombrie 2020. Observatorul se bazează pe activitatea unei comunități independente multidisciplinare de cercetători, verificatori de fapte și alte părți interesate relevante, cu scopul de a contribui la creșterea rezilienței și la o mai bună înțelegere a dezinformării. În plus, cooperarea dintre sistemul de alertă timpurie și Rețeaua europeană de cooperare privind alegerile va fi consolidată, astfel încât să permită o mai bună utilizare a cunoștințelor vaste despre aceste două rețele.

UE și-a îmbunătățit în mod constant abilitățile de a expune metodele de influență informațională ale actorilor străini și a criticat autorii acestor acte. Cu toate acestea, odată cu schimbarea continuă a peisajului amenințărilor, UE trebuie să utilizeze mai sistematic întreaga gamă de **instrumente pe care le are la dispoziție pentru combaterea ingerințelor străine și a operațiunilor de influență** și să le dezvolte în continuare, **inclusiv prin impunerea de costurilor autorilor**⁸⁷, cu respectarea deplină a drepturilor și libertăților fundamentale. Modalitățile posibile de a face acest lucru variază de la identificarea publică a tehnicilor utilizate în mod obișnuit (pentru a le face inutilizabile din punct de vedere operațional) până la impunerea de sancțiuni în urma infracțiunilor repetate. Setul de instrumente de răspuns trebuie dezvoltat în continuare. Comisia și ÎR/VP vor explora aspectele conceptuale și juridice ale proiectării de instrumente adecvate, căutând sinergii cu Cadrul privind un răspuns diplomatic comun al UE la activități cibernetice răuvoitoare („setul de instrumente pentru diplomația cibernetică”)⁸⁸.

UE va continua să sprijine activitatea de consolidare a **rezilienței în țările terțe**, pentru a dota societățile și guvernele democratice cu mijloacele necesare pentru a răspunde amenințărilor externe de dezinformare și pentru a crește gradul de conștientizare cu privire la valorile europene și la proiectele sprijinite de UE, în special în regiunea vizată de politica europeană de vecinătate și de politica de extindere. Acest lucru presupune eforturi pentru o comunicare mai eficientă a politicilor și valorilor Uniunii, pentru consolidarea mediului mass-media, inclusiv pentru sprijinirea unui nivel sporit de libertate și de pluralism în mass-media, precum și pentru creșterea gradului de conștientizare și consolidarea rezilienței împotriva dezinformării și a operațiunilor de influență.

Acțiuni:

- *Dezvoltarea setului de instrumente al UE pentru combaterea ingerințelor străine și a operațiunilor de influență, inclusiv prin noi instrumente care să permită impunerea de costuri autorilor, precum și consolidarea activităților de comunicare strategică și a grupurilor operative ale SEAE*
- *Instituirea unui nou protocol în vederea consolidării structurilor de cooperare existente pentru combaterea dezinformării, atât în UE, cât și la nivel internațional*
- *Elaborarea unui cadru comun și a unei metodologii comune pentru colectarea de dovezi sistematice privind ingerința străină și realizarea unui dialog structural cu societatea civilă, cu actorii din industria privată și cu alte părți interesate relevante pentru a analiza în mod regulat situația amenințărilor*
- *Sporirea sprijinului pentru consolidarea capacității autorităților naționale, a mass-mediei independente și a societății civile din țările terțe de a detecta și a răspunde la dezinformare și la operațiunile de influență străină*

⁸⁷ 74 % dintre respondenții la consultarea publică s-au declarat în favoarea impunerii de costuri statelor care desfășoară campanii organizate de dezinformare. Organizațiile societății civile au subliniat necesitatea de a face amenințarea sancțiunilor vizate mai credibilă și mai frecventă, crescând astfel costul operațiunilor de influență străină și descurajând ingerințele.

⁸⁸ <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2017/06/19/cyber-diplomacy-toolbox>.

4.2 Mai multe obligații și responsabilitate sporită pentru platformele online

Informațiile schimbate pe platformele de comunicare socială au devenit din ce în ce mai importante pentru consumul de știri și dezbaterile politice. Cu toate acestea, platformele online pot fi utilizate de operatori rău intenționați pentru diseminarea și amplificarea de conținut fals și înșelător și au fost criticate pentru lipsa de transparență în utilizarea algoritmilor de distribuire a conținutului online și pentru vizarea utilizatorilor pe baza volumului mare de date cu caracter personal generate din activitatea online.

Sisteme precum algoritmi de clasificare și de recomandare, care facilitează accesul cetățenilor la informații relevante, pot fi, de asemenea, manipulate, în special prin acțiuni coordonate și neautentice, pentru a facilita diseminarea pe scară largă a dezinformării pe platformele online. O inspecție temeinică efectuată de platformă și o transparență semnificativă față de utilizatori și de cercetători pot contribui la o mai bună înțelegere și abordare a acestor amenințări.

Acestea, precum și alte probleme specifice dezinformării au fost identificate într-o evaluare recentă a Codului de practică privind dezinformarea⁸⁹ (la care platformele și alte părți interesate s-au alăturat în mod voluntar). În opinia Comisiei, este necesară o abordare mai robustă bazată pe angajamente clare și supusă unor mecanisme de supraveghere adecvate pentru a combate dezinformarea mai eficient.

Actul legislativ privind serviciile digitale (ASD) va propune un cadru orizontal pentru supravegherea reglementară, responsabilitatea și transparența spațiului online, ca răspuns la riscurile emergente. Acesta va propune norme pentru asigurarea unei responsabilități sporite cu privire la modul în care platformele moderează conținutul, la publicitate și la procesele algoritmice. Platformele foarte mari vor fi obligate să evalueze riscurile pe care le prezintă sistemele lor – nu numai în ceea ce privește conținutul și produsele ilegale, ci și riscurile sistemice pentru protecția intereselor publice și a drepturilor fundamentale, a sănătății și a securității publice. În acest context, platformele foarte mari vor trebui, de asemenea, să dezvolte instrumente adecvate de gestionare a riscurilor și să ia măsuri pentru a proteja integritatea serviciilor lor împotriva utilizării tehnicilor de manipulare. ASD va oferi utilizatorilor posibilități semnificative de contestare a deciziilor platformelor de a elimina sau de a eticheta conținutul.

ASD va stabili, de asemenea, un **mecanism de protecție în materie de coreglementare**⁹⁰ pentru măsurile care vor fi incluse într-un *Cod de practică privind dezinformarea* revizuit și consolidat. Pe baza acestei abordări de coreglementare, Comisia își va direcționa eforturile prin acțiuni specifice menite să abordeze anumite aspecte ale dezinformării prin prisma a trei piloni:

- Comisia va emite **orientări**, în paralel cu deschiderea discuțiilor colegislative privind ASD, stabilind modul în care platformele și alte părți interesate relevante ar trebui să își intensifice măsurile de soluționare a deficiențelor identificate în evaluarea Codului de practică privind dezinformarea. Având în vedere sensibilitatea acestor aspecte, Comisia va adopta o **abordare multipartită**, implicând nu doar platformele, ci și alte părți

⁸⁹ SWD(2020) 180 final.

⁹⁰ Un număr mare de respondenți susțin opțiunea de a da curs Codului de practică privind dezinformarea și de a-l combina cu o formă de reglementare. Această abordare este susținută în special de autoritățile de reglementare, de organizațiile societății civile și de mediul academic.

interesate, precum agenții de publicitate, mass-media, societatea civilă, verificatorii de fapte și mediul academic;

- ulterior, Comisia va solicita semnatarii și grupurilor de părți interesate relevante, inclusiv în cooperare cu ERGA, să **consolideze Codul de practică** în conformitate cu orientările;
- de asemenea, Comisia va institui **un cadru mai solid pentru monitorizarea recurentă a versiunii consolidate a Codului de practică**. Acest cadru se va baza pe experiența exercițiului de monitorizare a dezinformării în legătură cu COVID-19⁹¹.

În plus, este necesară o aplicare mai puternică a **Regulamentului general privind protecția datelor (RGPD)**⁹² în ceea ce privește platformele online și alți actori care influențează răspândirea dezinformării, în conformitate cu orientările din septembrie 2020 ale Comitetului european pentru protecția datelor⁹³.

Pe baza orientărilor emise de Comisie, varianta consolidată a Codului de practică va urmări îndeplinirea următoarelor obiective:

- **monitorizarea impactului dezinformării și a eficacității politicilor platformelor**, pe baza unui nou cadru metodologic care să includă principii pentru definirea indicatorilor-cheie de performanță. În acest context, trebuie să fie disponibile informații în timp util cu privire la politicile platformelor și accesul la datele relevante, pentru a permite, printre altele, măsurarea progresului în raport cu indicatorii-cheie de performanță;
- **susținerea unei vizibilități adecvate a informațiilor de interes public**⁹⁴ și **menținerea pluralismului de opinii**: dezvoltând standarde de responsabilitate (repere co-create) pentru sistemele de recomandare și de clasificare a conținutului și oferind utilizatorilor acces la indicatori de fiabilitate a surselor;
- **reducerea monetizării dezinformării legate de conținutul sponsorizat**: în cooperare cu agenții de publicitate, limitând reclamele false sau înșelătoare pe anumite teme de pe platforme online sau de pe site-uri terțe, precum și plasarea de reclame pe site-uri care sunt furnizoare de dezinformare⁹⁵;
- **intensificarea verificării faptelor, prin stabilirea unor standarde și proceduri transparente pentru o colaborare deschisă și nediscriminatorie** între verificatorii de fapte și platforme și încurajarea cooperării⁹⁶;

⁹¹ JOIN(2020) 8 final.

⁹² Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (JO L 119, 4.5.2016, p. 1).

⁹³ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/public-consultations-art-704/2020/guidelines-082020-targeting-social-media-users_en.

⁹⁴ În timpul crizei generate de COVID-19, platformele online au promovat informații exacte și fiabile despre COVID-19 provenite de la OMS, de la autoritățile naționale de sănătate și de la organizațiile mass-media independente. Acestea au implementat noi instrumente, cum ar fi panouri de informare, carduri, ferestre pop-up, hărți și mesaje care îi conduc pe utilizatori direct către surse fiabile de informații în mai multe limbi. Cu toate acestea, este important ca cetățenii să poată accesa întotdeauna o multitudine de surse.

⁹⁵ Indicele global al dezinformării a estimat recent că cheltuielile aferente publicității online în domenii de dezinformare s-au ridicat la 235 de milioane USD pe an: <https://disinformationindex.org/>.

⁹⁶ Alături de mass-media și de alți actori relevanți, verificatorii de fapte au un rol specific în elaborarea indicatorilor de încredere și în examinarea plasării anunțurilor.

- consolidarea integrității serviciilor oferite de platformele online prin dezvoltarea de **măsuri adecvate pentru a limita amplificarea artificială** a campaniilor de dezinformare;
- asigurarea unei **divulgări eficiente a datelor pentru cercetarea** privind dezinformarea, prin dezvoltarea unui cadru în conformitate cu cerințele de reglementare aplicabile și bazat pe implicarea tuturor părților interesate relevante (și independent de influența politică). Observatorul european al mass-mediei digitale (EDMO) poate facilita dezvoltarea unui astfel de cadru. Comisia remarcă faptul că RGPD nu interzice a priori și în totalitate partajarea datelor personale de către platforme cu cercetătorii⁹⁷.

Acțiuni:

- *Emiterea de orientări pentru consolidarea Codului de practică privind dezinformarea (primăvara anului 2021)*
- *Convocarea semnatarilor Codului de practică și a grupurilor de părți interesate relevante în vederea consolidării codului în conformitate cu orientările*
- *Instituirea unui cadru permanent pentru monitorizarea codului*

4.3 Abilitarea cetățenilor pentru a lua decizii în cunoștință de cauză

Toată lumea are un rol de jucat în combaterea dezinformării și a informațiilor eronate. Educația în domeniul mass-mediei, inclusiv gândirea critică, este o capacitate eficientă care ajută cetățenii de toate vârstele să navigheze în mediul de știri, să identifice diferite tipuri de mass-media și modul lor de funcționare, să înțeleagă critic platformele de comunicare socială și să ia decizii în cunoștință de cauză⁹⁸. Educația în domeniul mass-mediei ajută cetățenii să verifice informațiile înainte de a le distribui, să înțeleagă cine se află în spatele lor, de ce le-au fost transmise și dacă sunt credibile. Competențele digitale le permit oamenilor să participe la mediul online cu înțelepciune, în condiții de siguranță și cu spirit etic.

Combaterea dezinformării și a utilizării discursurilor de incitare la ură prin educație și formare și promovarea dezbaterilor politice deschise sunt esențiale pentru participarea efectivă în societate și la procesele democratice și reprezintă o prioritate importantă în cadrul Planului de acțiune pentru educația digitală⁹⁹. Peste 40 % dintre tineri consideră că gândirea critică, mass-media și democrația nu sunt „predate suficient” în școală. În acest context, promovarea educației civice este esențială pentru a asigura înzestrarea tinerilor cu competențele sociale și civice necesare pentru a avea o minte deschisă, a gândi critic și a participa pe deplin în cadrul societăților noastre diverse. În acest sens, asigurarea libertății academice în instituțiile de învățământ superior stă, de asemenea, la baza tuturor politicilor privind învățământul superior elaborate la nivelul UE.

⁹⁷ A se vedea în acest sens și *Normele de protecție a datelor ca pilon al abilitării cetățenilor și abordarea UE privind tranziția digitală - doi ani de aplicare a Regulamentului general privind protecția datelor*, SWD/2020 115 final, p. 27.

⁹⁸ De asemenea, noua identitate digitală europeană propusă, anunțată pentru 2021, va facilita îndeplinirea sarcinilor și accesul la serviciile online în întreaga Europă și va garanta că cetățenii au un control sporit asupra datelor pe care le partajează și a modului în care acestea sunt utilizate și că au un sentiment de siguranță atunci când utilizează serviciile online.

⁹⁹ COM(2020) 624 final.

Comisia își va intensifica eforturile de **consolidare a educației în domeniul mass-mediei** prin diverse abordări și va sprijini în continuare campaniile naționale de alfabetizare mediatică, în cooperare cu Observatorul european al mass-mediei digitale (EDMO) și cu Grupul de experți privind educația în domeniul mass-mediei. Directiva revizuită a serviciilor mass-media audiovizuale impune statelor membre să promoveze dezvoltarea competențelor de alfabetizare mediatică. De asemenea, obligă platformele de partajare video să creeze instrumente eficiente de educație în domeniul mass-mediei și să sensibilizeze utilizatorii în acest sens. Aceste aspecte sunt dezvoltate suplimentar în Planul de acțiune pentru sectorul mass-media și audiovizual, conform căruia cetățenii trebuie să dețină competențele necesare pentru a înțelege pe deplin mecanismele care modelează interacțiunea online între utilizatori, inclusiv printr-un set de instrumente de alfabetizare mediatică și prin orientări destinate statelor membre.

Comisia va sprijini proiecte de educație în domeniul mass-mediei în cadrul noii linii de acțiune transsectoriale a programului „Europa creativă”. Proiectele de educație în domeniul mass-mediei vor fi sprijinite și prin diferite alte programe care implică tineri și școli (de exemplu, Erasmus+ și Corpul european de solidaritate). În 2021, tema prioritară a acțiunii „eTwinning” (care ajută școlile, profesorii și studenții din întreaga UE să colaboreze prin intermediul noilor tehnologii) va fi „educația în domeniul mass-mediei și dezinformarea”. EDMO și comunitatea multidisciplinară coordonată de acesta vor oferi sprijin campaniilor naționale de alfabetizare mediatică ce vizează consolidarea capacității cetățenilor de a evalua calitatea și veridicitatea informațiilor online, inclusiv a cetățenilor cu nevoi suplimentare. Prin intermediul centrelor sale naționale, EDMO va identifica problemele specifice care trebuie abordate. De asemenea, Comisia își va intensifica eforturile în cadrul următoarei ediții a Săptămânii Europene a Educației în domeniul Mass-Mediei. În același timp, va coopera strâns cu organizații internaționale precum UNESCO.

În plus, Comisia va lucra la elaborarea unor **orientări comune destinate profesorilor și personalului didactic**, care să încurajeze educația în domeniul mass-mediei și să combată dezinformarea prin educație și formare, așa cum este prevăzut în Planul de acțiune pentru educația digitală. În acest context, Comisia va coopera cu mai multe părți interesate, inclusiv cu societatea civilă, cu companiile și operatorii de tehnologie europeni, radiodifuzorii, jurnaliștii, Grupul de experți privind educația în domeniul mass-mediei, EDMO, autoritățile naționale, părinții, studenții și tinerii. Orientările vor fi completate de noi inițiative de dezvoltare a unor modalități inovatoare de combatere a dezinformării, cum ar fi un hackathon EUvsDisinfo.

Comisia va sprijini **implicarea jurnaliștilor** în activități de educație în domeniul mass-mediei, în special prin inițiative de „revenire la școală”, care să le permită să discute cu elevii despre activitatea lor și despre rolul mass-mediei.

Sprijinul acordat **societății civile** (care include finanțare) va fi un element-cheie al acțiunii de combatere a dezinformării. Comisia va sprijini inițiativele menite să ajute actorii societății civile să participe la dezbaterile publice. De asemenea, va contribui la consolidarea cooperării în cadrul societății civile la nivel european. Acest lucru ar putea fi susținut prin

mai multe programe în noua perioadă de finanțare¹⁰⁰, în special programul „Drepturi și valori” propus pentru perioada 2021-2027¹⁰¹.

Acțiuni:

- *Susținerea de noi proiecte inovatoare de combatere a dezinformării în cadrul diverselor programe ale UE, în special de către organizațiile societății civile și instituțiile de învățământ superior, cu implicarea jurnaliștilor*
- *Sporirea sprijinului și a finanțării și diversificarea inițiativelor, inclusiv ale organizațiilor societății civile, pentru a promova educația în domeniul mass-mediei și pentru a ajuta cetățenii să identifice dezinformarea, în cadrul UE și în afara acesteia*

5 CONCLUZII

În iulie 2019, președinta von der Leyen a îndemnat la un nou elan pentru democrația europeană, care să însemne o voce mai puternică a europenilor, și a invitat întreaga Europă să depună eforturi pentru a contribui la promovarea, protejarea și consolidarea democrației noastre.

Prezentul Plan de acțiune pentru democrația europeană, împreună cu noul mecanism european privind statul de drept, cu noua Strategie de consolidare a punerii în aplicare a Cartei drepturilor fundamentale¹⁰², precum și cu pachetul de măsuri luate pentru promovarea și protejarea egalității în întreaga UE, va fi un factor-cheie pentru noul elan dat democrației europene pentru a face față provocărilor și a fructifica beneficiile erei digitale. Angajamentul față de democrație este încorporat și în acțiunea externă a UE și este un pilon central al activității pe care aceasta o desfășoară cu statele în curs de aderare și cu țările vizate de politica de vecinătate.

Realizarea treptată a setului de măsuri propus în planul de acțiune va garanta că Europa are o bază democratică mai puternică pentru a face față provocărilor crizei economice, climatice și sanitare fără precedent cu care ne confruntăm, respectând pe deplin principiile și valorile noastre comune. Comisia va analiza punerea în aplicare a planului de acțiune în 2023, cu un an înaintea alegerilor pentru Parlamentul European, și va decide dacă sunt necesare măsuri suplimentare.

Comisia așteaptă cu interes implicarea continuă a Parlamentului European și a Consiliului, precum și a cercului larg de actori naționali, publici și privați, în afara autorităților guvernamentale, care vor fi esențiali pentru a asigura reziliența democrației noastre.

¹⁰⁰ Inclusiv în cadrul propunerilor pentru Erasmus+, Corpul european de solidaritate și programul MEDIA.

¹⁰¹ COM (2018) 383 final din 7.6.2018.

¹⁰² COM(2020)711.